

L'AVENTURA DE LA POESIA I

Jack Kerouak pictured here reading at the Seven Arts Cafe in New York, 1959.

Photo by Burt Glinn / Magnum Photos

CENTRE DE NORMALIZACIÓ LINGÜÍSTICA DE LLEIDA

MARÇ – ABRIL DE 2015

ÍNDEX**5_Ausiàs March**

- 6_Poema LXXXI
- 6_Poema LXXXIII
- 7_Poema CXI
- 9_Exercici i notes mètriques

10_F. V. Garcia (Rector de Vallfogona)

- 11_En elogi d'un altre poeta
- 11_Crítica d'una pintura d'un Sant màrtir
- 12_Exercici i notes mètriques

13_Poesia popular

- 14_El testament d'Amèlia
- 15_La cançó del lladre
- 16_A la plaça fan ballades
- 16_Exercici i notes mètriques

17_Jacint Verdaguer

- 18_Vora la mar
- 19_Plus Ultra
- 20_Exercici i notes mètriques

21_Joan Maragall

- 22_Soleiada
- 23_Exercici i notes mètriques

24_Josep Carner

- 25_Aglae i les taronges
- 26_Infidelitat i exercici
- 27_Notes mètriques, Enyor i exercici

28_Clementina Arderiu

29_Cançó de la bella confiança. Exercici i notes mètriques

30_J. V. Foix

31_“Em plau d’atzar d’errar per les muralles”

32_És quan dormo que hi veig clar i exercici

33_J. M. de Sagarra

34_Tempestat

35_Erotyl

36_Exercici

37_J. Salvat-Papasseit

38_És fadrineta i com un sol

39_Tot l’enyor de demà

40_Exercici i notes mètriques

41_Pere IV

42_Corrandes d’exili

43_Exercici i notes mètriques

AUSIÀS MARCH (1399-1459)

LXXXI

AIXÍ COM CELL QUI ES VEU PROP DE LA MORT

Així com cell qui es veu prop de la mort
corrent mal temps, perillant en la mar,
e veu lo lloc on se pot restaurar
e no hi ateny per sa malvada sort,
ne pren a me, qui vaig afanys passant
e veig a vós bastant¹ mos mals delir².
Desesperat de mos desigs complir,
iré pel món vostre ergull recitant.

LXXXIII

SÍ COL MALALT QUI LLONG TEMPS HA QUE JAU

Sí col malalt qui llong temps ha que jau
e vol un jorn esforçar-se llevar
e sa virtut no li pot mai aidar,
ans, llevat dret, sobtament plegat cau,
ne pren a mi, que m'esforç contra amor
e vull seguir tot ço que mon seny vol:
complir no ho pusc, perquè la força em tol³
un mal extrem atraçat per Amor.

¹ *bastant*: 'capaç de'.

² *delir*: 'destruir'.

³ *toldre*: 'privar, impedir'

CXI

<https://www.youtube.com/watch?v=yeo3TTNK0a4>

Així com cell qui·s parteix de sa terra
ab cor tot ferm que jamés hi retorn,
deixant amichs e fills plorant en torn,
e cascú d'ells a ses faldes s'aferra,
dient plorant: "Anar volem ab vós.
O, no·ns leixeu trists e adolorits!",
e l·és forçat aquells haver jaquits,
qui pot saber d'aquest les grans dolós?

Yo me'n confés a Déu, e puix a vós,
que yo só tal com lo de qui parlat,
car tot delit de mi és apartat,
sí que jamés me veja delitós.
No solament he lo delit perdut,
ans en son loch entrada és dolor,
car yo m'aÿr havent perdut amor,
e jach del colp que tostemps he temut.

No menys que mort a mi és avengut:
no·m pot fer pus que fer perdre lo món;
e yo d'aquest a tothom ma part don,
puix que no am ne puch ser benvolgut.
Tot ço que veig me porta en recort
lo mal present e lo qu·és per venir;
lo negre prop lo blanch fa més loir:
un poch delit ma dolor fa pus fort.

Yo no puch dir senta dolor de mort;
sa tinch lo cors, e malalt l'esperit
d'un accident qu·en vida m'à jaquit
en tal estat que no·m trob viu ne mort.
L'enteniment no·m delita·n saber,
e res plaent no vol ma voluntat;
yo vixch al món e d'ell desesperat;
si·n altre pens, no·m calfa molt l'esper.

O mos amics! Vullau dolor haver
e pietat del qui, viu, pert lo món,
e majorment si algun tant hi fon,
car molts hi són qu·en res no y són mester;
altres, havents d'aquell menys sentiment
que la guineu, molt astut animal;
e d'altres molts que l'entendre no·ls val
sinó·n justar aquell metall argent.

No sé a qui adreç mon parlament,
perqu·és lonch temps no·m parle ab Amor,
e dona·l món no sent de ma tristor;
axí mateix yo no n'he sentiment.

Exercici

Crea el teu propi símil. Pensa en un estat anímic –tristesa, gelosia, ràbia, alegria, delit, excitament...– i introdueix-lo a través d'una comparació tal com fa March.

Notes mètriques

El vers d'Ausiàs March és un decasíl·laba format per dos hemistiquis de 4+6. Els accents principals recauen sempre en les síl·labes 4, 7 (o a vegades 6) i 10. El primer hemistiqui sempre acabar amb una paraula aguda. La rima és consonant i es distribueix així: ABBA.

FRANCESC VICENÇ GARICIA, RECTOR DE VALLFOGONA (1578 o 1579 –1623)

En elogi d'altre poeta

De la tòrrida zona al Mongibell
faré córrer ton nom com a conill,
que ets digne de que et tinguen per espill
tots los que se'ls sorolla el cervell.

Vingan totes les Muses a tropell,
com fan los aucellets sentint lo brill,
que sense recelar ningun perill
deixen entre lo vesc la ploma i la pell.

I humillen a ta vena l'honrat coll,
així com los rossins al pesat trull,
ramellets oferint-te de fonoll.

Que los que no desterren son orgull
coneixent de ta musa lo soroll
poden posar les anques en remull.

Crítica d'una pintura d'un sant màrtir

Les mans que m'atormentaren
no foren en mi tan feres
com les torpes i grosseres
que en aquest llenç me posaren.

D'entre molts lleons isquí
tot sencer i immaculat,
i un ase m'ha atropellat
tal qual me veuen aquí.

Exercici

Les 5 vocals. Fes un poema amb rima consonant tot mantenint-hi el so consonant i modificant-hi la vocal, que haurà d'anar de la A a la U. Ex.: at, et, it, ot, ut.

Fes la crítica d'un quadre, una pel·lícula... que et desagradi posant-hi tota la mala bava que tinguis.

Notes mètriques

El vers del Rector és molt variat, però oscil·la entre el decasíl·lab italià i l'heptasíl·lab popular. A diferència del provençal, en el decasíl·lab italià no hi ha cesura i, per tant, no es divideix en hemistiquis. Els accents principals, ara, recauen en les síl·labes 6a i 10a. Quant a la poesia popular, s'expressa, tradicionalment, amb versos de 7 síl·labes.

POESIA POPULAR I TRADICIONAL (s. XVI-XVIII)

El testament d'amèlia

<https://www.youtube.com/watch?v=s36NSStKOp3M>

(versió de Serrat, *Cançons tradicionals*, Edigsa, 1968)

L'Amèlia està malalta,
la filla del bon rei.
Comtes la van a veure.
Comtes i noble gent.

*Ai, que el meu cor se'm nua
com un pom de clavells.*

Filla, la meva filla,
de quin mal us queixeu?
El mal que jo tinc, mare,
bé prou que me'l sabeu.

*Ai, que el meu cor se'm nua
com un pom de clavells.*

Filla, la meva filla,
d'això us confessareu.
Quan sereu confessada
el testament fareu.

*Ai, que el meu cor se'm nua
com un pom de clavells.*

Un castell deixo als pobres
perquè resin a Déu.
Quatre al meu germà en Carles.
Dos a la Mare de Déu.

*Ai, que el meu cor se'm nua
com un pom de clavells.*

I a vós, la meva mare,
us deixo el marit meu
perquè el tingueu en cambra
com fa molt temps que feu. // *Ai, que el meu cor se'm nua / com un pom de clavells.*

La cançó del lladre

<https://www.youtube.com/watch?v=Mgr0XwlCE08>

(versió de Serrat, *Cançons tradicionals*, Edigsa, 1968)

Quan jo n'era petitet
festejava i presumia,
espardenya blanca al peu
i mocador a la falsia.

Adéu, clavell morenet!
Adéu, estrella del dia!

I ara, que ne sóc grandet,
m'he posat a mala vida.
Me só posat a robar,
ofici de cada dia.

Adéu, clavell morenet!
Adéu, estrella del dia!

Vaig robar un traginer
que venia de la fira,
li prenguí tots els diners
i la mostra que duia.

Adéu, clavell morenet!
Adéu, estrella del dia!

Quan he tingut prou diners,
he robat també una nina,
l'he robada amb falsedat,
dient que m'hi casaria.

Adéu, clavell morenet!
Adéu, estrella del dia!

La justícia m'ha pres
i en presó fosca en duia.
La justícia m'ha pres
i em farà pagar amb la vida. // *Adéu, clavell morenet!* / *Adéu, estrella del dia!*

A la plaça fan ballades

<https://www.youtube.com/watch?v=G6qAraOTngE>

(versió de Xavier Baró, *La màgica olivera*, Khlämor Records, 2011)

A la plaça en fan ballades,
mare, deixeu-m'hi anar.
- Catalineta, no hi vaigues,
que ton pare ha d'arribar.

- Tant si arriba com no arriba,
jo a la plaça hi vull anar.
I al cap d'una mitja horeta,
ja son pare va arribar.

- A on és la Catalineta,
que no ha acudit a sopar?
- És a la plaça on ballen,
que jo l'he deixada anar.

'Gafa cordes i cordetes
i un garrot a cada mà.
La primera garrotada
mig morta la va deixar;

la segona garrotada
la va acabar de matar.
Sa mare, sola, esperava,
rebertava de plorar.
I el dia que l'enterraren,
a son pare en van penjar.

Exercici

Això són romanços! Escriu un romanço versificant un fet, una notícia, un succés popular de l'actualitat.

Notes mètriques

La cançó popular s'expressa en versos de 7 síl·labes, com hem dit a dalt. A més, introdueix la novetat de la tornada, un parell de versos de to líric que contrasten amb el to narratiu del poema i que en canten el sentiment a tall de cor grec.

JACINT VERDAGUER (1845-1902)

Vora la mar

<https://www.youtube.com/watch?v=zBTvz1vLyok>

(musicat per X. Baró. *Lluny del camí ral*, Quadrant Records, 2009)

Al cim d'un promontori que domina
les ones de la mar,
quan l'astre rei cap a ponent declina
me'n pujo a meditar.

Amb la claror d'aqueixa llàntia encesa
contemplo mon no-res;
contemplo el mar i el cel, i llur grandesa
m'aixafa com un pes.

Eixes ones, mirall de les estrelles,
me guarden tants records,
que em plau reveure tot sovint en elles
mos somnis que són morts.

Aixequí tants castells en eixes ribes
que m'ha aterrat lo vent,
amb ses torres i cúpules altives
d'evori, d'or i argent:

poemes, ai!, que foren una estona
joguina d'infantons,
petxines que un instant surten de l'ona
per retornar al fons:

vaixells que amb veles i aparell s'ensorren
en un matí de maig,
illetes d'or que naixen i s'esborren
del sol al primer raig:

idees que m'acurcen l'existència
duent-se'n ma escalfor,
com rufagada que s'endú amb l'essència
l'esmusteïda flor.

A la vida o al cor quelcom li prenen
les ones que se'n van;
si no tinc res, les ones que ara vénen
dieu-me què voldran?

Amb les del mar o amb les del temps un dia
tinc de rodar al fons;
¿per què, per què, enganyosa poesia,
m'ensenyes de fer mons?

Per què escriure més versos en l'arena?
Platja del mar dels cels,
¿quan serà que en ta pàgina serena
los escriuré amb estels?

Caldetes, 10 de gener de 1883

Plus ultra

<https://www.youtube.com/watch?v=Ab3sfDSHrLM>

(Interpretat per Enric Casasses i Pascal Comelade, *La manera més salvatge*,
Discmedi Blau, 2006)

Allà d'allà de l'espai
he vist somriure una estrella
perduda en lo front del cel
com espiga en temps de sega,
com al pregon de l'afrau
una efímera lluerna.
–Estrelleta –jo li he dit–,
de la mar cerúlea gemma,
¿de les flors de l'alt verger
series tu la darrera?

–No só la darrera, no;
no só més que una llanterna
de la porta del jardí
que creies tu la frontera.
És sols lo començament
lo que prenies per terme.
L'univers és infinit,
pertot acaba i comença,
i ençà, enllà, amunt i avall,
la immensitat és oberta,
i a on tu veus lo desert
eixams de mons formiguegen.

Exercici

Escolta la versió de “Plus Ultra” de Casasses i Comelade i identifica’n la tonada. Després explica per què creus que l’han triada i quina relació hi ha entre ambdues.

A continuació, cerca una melodia que, per afinitats temàtiques, pugui acompanyar “Vora la mar”.

Notes mètriques

Com fan els romàntics pertot Europa, Verdaguer adopta versos populars per expressar temes d’alta cultura, com podria ser la reflexió còsmica d’expansió de l’Univers a Plus Ultra. A Vora la mar, identifiquem una altra peculiaritat de la modernitat: barrejar versos curts amb versos llargs per assolir noves sonoritats. Aquí, per exemple, amb aquesta combinació de 10-6-10-6, el poeta persegueix d’imitar el vaivé de les onades de la mar.

JOAN MARAGALL (1860-1911)

Soleiada

En una casa de pagès hi havia
una donzella que tenia
els disset anys d'amor; i era tan bella,
que la gent d'aquell volt
deien: «És una noia com un sol».
Ella prou la sabia
la parentela que amb el sol tenia:
que cada matinada
per la finestra a sol ixent badada
l'astre de foc i ambre
li entrava de ple a ple dintre la cambra,
i ella nua, amb delícia,
s'abandonava a la fulgent carícia.
De tant donar-se a aquestes dolces manyes
va ficar-se-li el sol a les entranyes,
i ben prompte sentia
una ardència dins d'ella que es movia.
«Adéu, la casa meva i els que hi són:
jo prenyada de llum me'n vaig pel món».
De tots abandonada,
va començar a rodar per l'encontrada.
Estava alegre com l'aucell que vola,
cantava tota sola,
cantava: «Só l'albada
que duc el sol a dins i en só rosada.
Els cabells me rossegen,
els ulls me guspiregen,
els llavis me robiegen,
en les galtes i el front tinc el color
i al pit la gran cremor:
tota jo só claror contra claror».
La gent que la sentia
s'aturava admirada i la seguia:
la seguia pel pla i per la muntanya
per sentir-li cantar la cançó estranya
que l'anava embellint de mica en mica.
Quan ella va sentir-se prou bonica,

va dir: «M'ha arribat l'hora»,
va parar de cantar, i allà a la vora
entrava a una barraca que hi havia.
La gent que a l'entorn era
sols veia un resplendor i sols sentia
el gemec poderós de la partera.
De sobte, les clivelles
del tancat van lluir igual que estrelles.
De seguit s'aixecà gran foguerada,
tota la gent fugia esparverada,
i en la gran soletat només restava
un nin igual que el sol, que caminava
i deia tot pujant amunt la serra:
«Jo vinc per acostar el cel a la terra...».

Exercici

Els versos perduts. En aquest poema, Maragall dirigeix tota l'atenció al Fill de la llum i s'oblida de la mare, de qui no sabem res més. Escribeu uns versos respectant la mètrica del poema en què expliqueu on para la mare.

Notes mètriques

Maragall, com a modernista, fa un pas més en el trencament de les regles clàssiques del vers. En aquest poema, igual que Verdager a "Vora la mar", combina els versos de 10 i 6, tot i que també n'hi ha algun de 8 que queda penjat. La rima, en principi la distribueix en aparellats (AABBCCDDEE...), però no té cap pudor per trencar aquesta recurrència sense cap altre motiu que donar llibertat a *l'art, a la inspiració*.

JOSEP CARNER (1884-1970)

Aglae i les taronges

Aglae, sota un bell taronger deturada,
al lluny sent les germanes com ocellada al vent.

I ja no va a l'encalç per l'herba i la rosada,
I té la cara pàl·lida d'un gran defalliment.

Ella dansava i reia tot just casada amb Drias, 5
activa entre la fressa, joiosa de la llum.
I ja de l'hort s'amaga per les desertes vies
I encara es fa més blanca, perduda entre el perfum.

I arriba a les taronges, i en cull i se n'emporta;
la set, de sols mirar-les, li feia els ulls brillants. 10
Mossega un fruit i acluca els ulls com una morta
i del cabell afluixen el pes les dues mans.

I Aglae, ja refeta, es bressa en l'esperança;
amb un sospir molt tendre solleva el pit caigut;
ella pogués besar l'infant que ja s'atansa, 15
batec tan avinent i tan inconegut.

I veu la piadosa taronja que fou bella,
i jeu abandonada del rec vora l'espill.
De la muller la sort li transpareix en ella:
fer-se espremuda i lassa per la frescor del fill.

Infidelitat

http://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/b/b2/Paolo_Veronese_020.jpg

(Paolo Veronese, “La infidelitat”, National Gallery of Art, Washington)

Sota de l'arbre, nua, s'asseu la dama bella,
cenyits de perles clares son coll i sos cabells;
dins una mà segura l'espòs alça la d'ella:
oh mà de fortalesa, ¿què valen tos consells?

Sotgeu, ulls piadosos; tremola, barba bruna.
La teva amor batega com un brancam de flors
i la mà esquerra allarga a un fill de la fortuna
donant-li son missatge i gairebé son cos.

Un amorell contempla benignament la dama,
un altre més sol·lícit l'estira de la cama;
és ella tota encesa del màgic averany.

I anc que en la destra d'ella l'espòs senti frisança,
sos ulls encar la miren, sagrats de confiança,
i de primer veurien la mort que no l'engany.

Exercici

El quadre com a inspiració. Tria el quadre que t'inspiri i explica en vers el que creus que hi passa.

Notes mètriques

Els noucentistes, l'abanderat dels quals és J. Carner, retornen al cànon estricte i acadèmic i no deixen cap marge per a la llibertat de la inspiració. En aquests poemes trobem dos formes ben típiques d'aquest corrent. En primer lloc, el poema d'estrofes quartetes en versos alexandrins i rima consonant ABAB. El vers alexandrí té 12 síl·labes separades en dos hemistiquis de 6+6 (o 8+4, o 4+8) per una cesura. En segon lloc, el sonet, el poema per excel·lència de la literatura culta occidental des del Renaixement italià. La distribució estròfica n'és la següent: dos quartets i dos tercets. La rima dels quartets és ABBA o ABAB (toti que també pot ser, com és el cas del sonet de Carner, ABAB/ABBA – CDCD/CDDC). La rima dels tercets és més lliure. Carner fa EEF GGF. Però aquests 6 versos poden rimar de maneres molt diverses.

Enyor

Quan es perden els ulls en el brancatge
d'un arbre espès, tot verd, on gairebé
no entra l'or pacífic del capvespre
oh, quin enyor ens ve!

Hi ha dies que les ànimes s'escapen
al floc de núvol, en el cel perdut;
hi ha dies que el camí de cada dia
ens sembla inconegut.

El nostre enyor ens ve de quan no érem.
Quina incertesa al caminal on som!
Oh bla sojorn, oh quietud bressada
que la vida interromp.

Exercici

Taronges del XXI. Reescriu el poema Aglae i les taronges situant la protagonista en l'actualitat. Modifica, si fa falta, horts per oficines, taronges per suc de pot, regs per quitrans... O no. Posa't, però, a la pell d'una dona que espera avui dia en el teu ambient.

CLEMENTINA ARDERIU (1889 – 1976)

Cançó de la bella confiança

A l'amat he donades
totes les claus;
jo tinc totes les seves,
i fem les paus.

Però resta una cambra
al fons del fons
on entrar no podríem
ni breus segons.

Tantes forces ocultes,
tants pensaments
allà dins són escàpols a tots
moments!

Bé seria debades
sotjar-hi un poc:
l'aldarull colpiria
més que no un roc.

Contentem-nos d'una ombra
o d'un ressò.
Que ell es dugui els seus comptes
com me'ls duc jo.

Exercici

La cançó pop. Descriu i explica, procurant d'aprofundir-hi, la relació que mantens amb la parella, la mare, el germà, una amiga... imitant el to lleuger i graciós d'Arderiu.

Notes mètriques

Aquí C. Arderiu combina versos curts. Les estrofes de 4 versos estan formades per dos versos de 6 i dos de 4 síl·labes. No és gens de fàcil d'expressar res en tant poc espai, però aconseguir-ho atorga un to lleuger i jugarer molt efectista. N'hi ha moltes mostres durant l'època dels avantguardes, tot i que la tradició es remunta a la poesia trobadoresca.

J. V. FOIX (1893-1987)

Em plau, d'atzar, d'errar per les muralles
Del temps antic, i a l'acost de la fosca,
Sota un llorer i al peu de la font tosca,
De recordar, cellut, setge i batalles.

De matí em plau, amb fèrries tenalles
I claus de tub, cercar la peça llosca
A l'embragat, o al coixinet que embosca
L'eix, i engegar per l'asfalt sense falles.

I enfilat colls, seguir per valls ombroses,
Vèncer, rabent, els guals. Oh món novell!
Em plau, també, l'ombra suau d'un tell,

L'antic museu, les madones borroses,
I el pintar extrem d'avui! Càndid rampell:
M'exalta el nou i m'enamora el vell.

És quan dormo que hi veig clar*A Joana Givanel*

És quan plou que ballo sol
Vestit d'algues, or i escata,
Hi ha un pany de mar al revolt
I un tros de cel escarlata,
Un ocell fa un giravolt
I treu branques una mata,
El casalot del pirata
És un ample gira-sol.
Es quan plou que ballo sol
Vestit d'algues, or i escata.

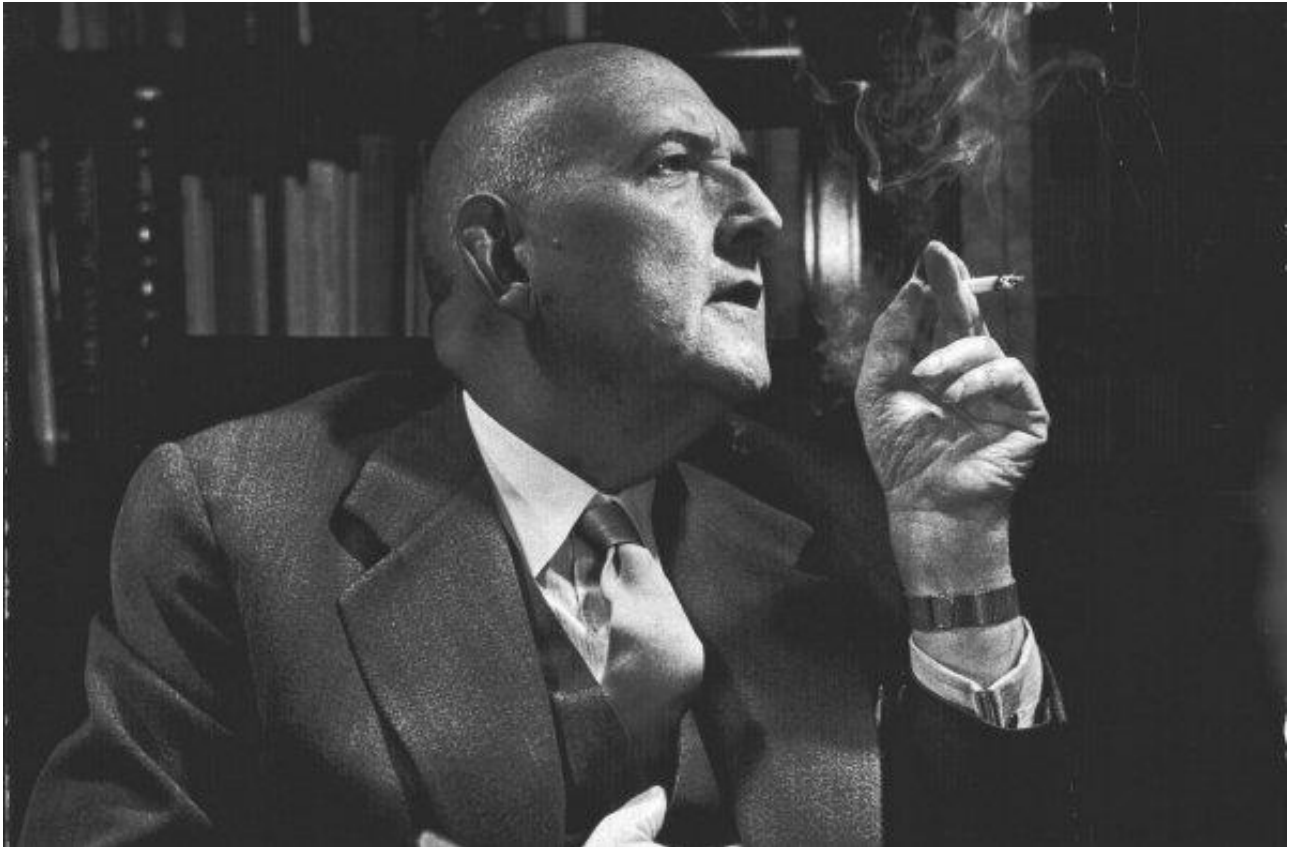
És quan ric que em veig gepic
Al bassal de sota l'era,
Em vesteixo d'home antic
I empaito la masovera,
I entre pineda i garric
Planto la meva bandera;
Amb una agulla saquera
Mato el monstre que no dic.
És quan ric que em veig gepic
Al bassal de sota l'era.

És quan dormo que hi veig clar
Foll d'una dolça metzina,
Amb perles a cada mà
Visc al cor d'una petxina,
Só la font del comellar
I el jaç de la salvatgina,
-O la lluna que s'afina
En morir carena enllà.
Es quan dormo que hi veig clar
Foll d'una dolça metzina.

Exercici

Esriptura automàtica. Deixa la ment en blanc, o aprofita l'espai entre la vetlla i el son, i anota totes les imatges i pensaments que et passin pel cap. Acte seguit, en un estat racional, dóna forma poètica als apunts de l'inconscient (estrofes, versos, ritme, rima...)

J. M. DE SAGARRA (1894-1961)

Cançó de la tempestat

Gotellada a l'empedrat,
horitzó llampeguejat,
tempestat!

I el vicari esparverat
i s'enfonsa l'envelat,
i tot va desguitarrat,
tempestat!

Cruix la biga i el terrat,
la vellarda s'ha senyat,
tempestat!

El paraigües s'ha esbotzat;
visca el xàfec discordat
que apaivaga el gos i el gat,
tempestat!

Tempestat, si t'hem cridat,
desensonya l'ensonyat,
tempestat!

De bon grat o de mal grat,
obre el cor enfurrunyat,
ben obert de bat a bat,
tempestat!

Erotyl

Els senyors de certa edat
ja tenen llur candidat:
Wenceslau Maria Dutrem,
ara sí que tremparem!

Inventor de l'Erotyl,
que enlaira el membre viril,
un dia que feia vent
va fer aquest descobriment.

Barrejant fils de sotana
amb collons de sargantana,
dues unces de placenta
i un raget d'aigua calenta,

per comprovar els seus efectes
en dóna a qualques subjectes.

Tantost el tasta el porter
que ja prenya a sa muller.

El del principal primera
prenya dona i portera.

El del principal segona
se'n va de cap a la xona.

El senyor del primer pis
dóna pel cul a un Lluís.

A don Amadeu Hurtado
se li aixeca amb desenfado.

A en Maluquer i Viladot
se li revifa el ninot.

El cabdill dels esquerrans
no l'ajup ni amb dues mans.

A en Pellicena i Camacho
li branda com la d'un matxo.

A don Pere Coromines
li brollen dotze sardines.

Don Francesc Cambó i Batlle
se la passa per l'espatlla.

En Civera Sormaní
no se'n sabia avenir.

Fins i tot don Pere Rahola
porta en carro la titola.

I fins don Francesc Macià
se'n va a casa La Mamà.

El món d'un a l'altre extrem
canta l'èxit d'en Dutrem.

I li porten amb safata
una cigala de plata.

(Els noms que surten són reals: polítics, periodistes, literats... "L'al·lusió a un Lluís fa referència a la branca d'una congregació mariana, de la qual va prendre fama els Lluïsos de Gràcia". "Casa La Mamà. Prostíbul molt freqüentat".)

Exercici

Impressionisme: el solixent! Escriu un poema monorim de versos curts que capti l'essència d'un fenomen climatològic.

PAPASSEIT (1894-1924)

És fadrineta i com un sol

Es fadrineta i com un sol,
ara als meus braços defallia;
si duu a les celles mort i dol
duu a les pestanyes la metgia.

Si a cada pit porta un robí
em diu l'afany: li robaria.
—Ella els guardava sols per mi,
si ara els volia ara els prenia.

Si l'assentava als meus genolls
era una rosa que s'obria.

Tot l'enyor de demà

A Marià Manent

Ara que estic al llit
malalt,
estic força content.
-Demà m'aixecaré potser,
i heus aquí el que m'espera:

Unes places lluentes de claror,
i unes tanques amb flors
sota el sol,
sota la lluna al vespre;
i la noia que porta la llet
que té un capet lleuger
i duu un davantalet
amb unes vores fetes de puntes de coixí,
i una rialla fresca.

I encara aquell vailet que cridarà el diari,
i qui puja als tramvies
i els baixa
tot corrent.

I el carter
que si passa i no em deixa cap lletra m'angoixa

perquè no sé el secret
de les altres que porta.

I també l'aeroplà
que em fa aixecar el cap
el mateix que em cridés una veu d'un terrat.

I les dones del barri
matineres
qui travessen de pressa en direcció al mercat
amb sengles cistells grocs,
i retornen
que sobreixen les cols,
i a vegades la carn,
i d'un altre cireres vermelles.

I després l'adroguer,
que treu la torradora del cafè
i comença a rodar la maneta,
i qui crida les noies
i els hi diu: -Ja ho té tot?
I les noies somriuen
amb un somriure clar,
que és el baume que surt de l'esfera que ell volta.

I tota la quitxalla del veïnat
qui mourà tanta fressa perquè serà dijous
i no anirà a l'escola.

I els cavalls assenyats
i els carreters dormits
sota la vela en punxa
que dansa en el seguit de les roderes.

I el vi que de tants dies no he begut.

I el pa,
posat a taula.
I l'escudella rossa,
fumejant.

I vosaltres amics,
perquè em vindreu a veure
i ens mirarem feliços.

Tot això bé m'espera
si m'aixeco

demà.

Si no em puc aixecar
mai més,
heus aquí el que m'espera:

-Vosaltres restareu,
per veure el bo que és tot:
i la Vida
i la Mort.

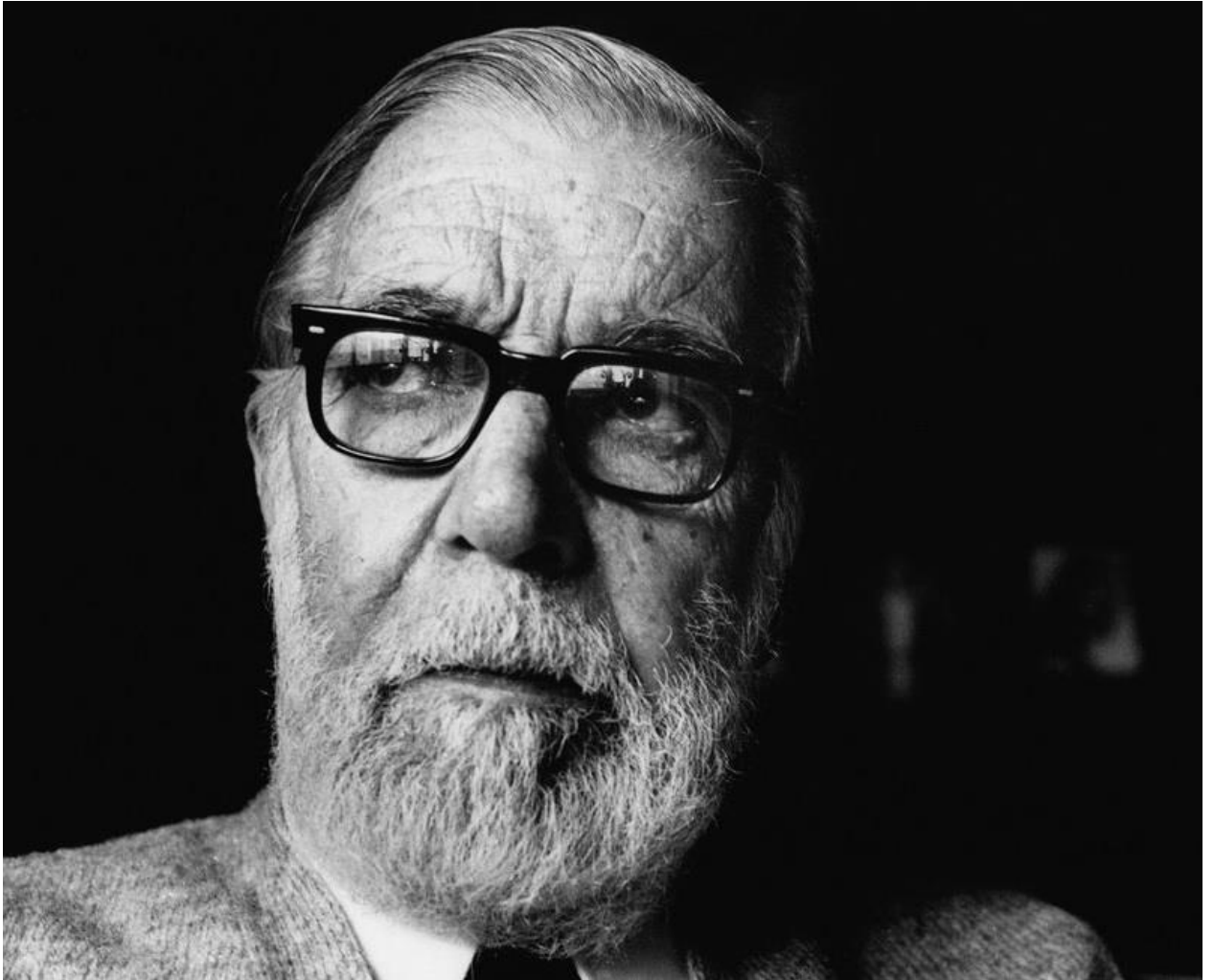
Exercici

Escriu un poema en què narris les accions que s'esdevenen en el teu dia a dia, en la teua quotidianitat.

Notes mètriques

Papasseit, que juntament amb J. V. Foix, introdueix les avantguardes a la literatura, practica el vers lliure. Un vers que, tenint present la combinació d'accents per mor del ritme, no té en compte el còmput sil·làbic.

PERE IV (1899-1986)

Corrandes d'exili

https://www.youtube.com/watch?v=CGLY_jkGPsQ

(Recitació del poema pel mateix Pere IV)

Una nit de lluna plena
tramuntàrem la carena,
lentament, sense dir re ...
Si la lluna feia el ple
també el féu la nostra pena.

L'estimada m'acompanya
de pell bruna i aire greu
(com una Mare de Déu
que han trobat a la muntanya.)

Perquè ens perdoni la guerra,
que l'ensagna, que l'esguerra,
abans de passar la ratlla,
m'ajec i beso la terra
i l'acaronen amb l'espatlla.

A Catalunya deixí
el dia de ma partida
mitja vida condormida:
l'altra meitat vingué amb mi
per no deixar-me sens vida.

Avui en terres de França
i demà més lluny potser,
no em moriré d'enyorança
ans d'enyorança viuré.

En ma terra del Vallès
tres turons fan una serra,
quatre pins un bosc espès,
cinc quarteres massa terra.
"Com el Vallès no hi ha res".

Que els pins ceneixin la cala,
l'ermita dalt del pujol;
i a la platja un tenderol
que batega com una ala.

Una esperança desfeta,
una recança infinita.
I una pàtria tan petita
que la somio completa.

Exercici

Al garrotin, al garrotan... Escriu una sèrie de corrandes de tot popular que descriguin persones, fets, anècdotes, monuments, polítics... de la teua contrada.

Notes mètriques

Les corrandes, així com els garrotins o les cobles, són estrofes de 4 versos de 7 síl·labes. La rima pot ser consonant ABAB o ABBA o no tan complexa. En aquest cas, només rimen els versos parells.